

Proa

PATRICK MODIANO
Chevreuse

Traducció de MERCÈ UBACH

PATRICK MODIANO

CHEVREUSE

Traducció de Mercè Ubach

Proa

Proa
A Tot Vent

Primera edició: juny del 2023

Títol original: *Chevreuse*
© Éditions Gallimard, 2021
© per la traducció: Mercè Ubach Dorca

Amb el suport del Departament de Cultura

La citació de la pàgina 9 és treta del «Rèquiem per la mort d'un nen»,
traduït de l'alemany per Teresa d'Arenys, a *Rèquiems*. Tarragona: Arola, 2012.

Drets exclusius d'aquesta edició:

Raval Edicions, SLU, Proa
Diagonal, 662-664
08034 Barcelona
www.proa.cat

ISBN: 978-84-19657-19-0
DIPÒSIT LEGAL: B. 9.081-2023
Composició: Grup62

La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor.
La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries.
En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement.
A Grup62 agraiem que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa d'autores i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.
Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Podeu contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

En Bosmans va recordar que una paraula, Chevreuse, sortia molt a la conversa. I que, aquella tardor, a la ràdio posaven sovint una cançó interpretada per un tal Serge Latour. L'havia sentit al petit restaurant vietnamita desert, una nit que hi havia anat amb la noia que anomenaven *Calavera*.

Douce dame

Je rêve souvent de vous...¹

Aquella nit, la Calavera havia tancat els ulls, aparentment torbada per la veu de l'intèrpret i la lletra de la cançó. Aquell restaurant, amb la ràdio sempre encesa a la barra, es trobava en un dels carrers entre Maubert i el Sena.

Se li acumulaven al cap altres paraules, altres cares, i fins i tot versos que havia llegit en aquella època, tants versos que no els podia apuntar tots: «El ris de

1. Dolça dama / Sovint la somio... (*N. de la t.*)

cabells castanys...», «...Del *boulevard* de la Chapelle, del bell Montmartre i d'Auteuil...».

Auteuil. Vet aquí un nom que li sonava estrany. Auteuil. Però ¿com podia posar ordre a tots aquells senyals i aquells missatges en morse, vinguts d'una distància de més de cinquanta anys, i trobar-hi un fil conductor?

Apuntava els pensaments a mesura que li venien al cap. En general al matí o cap al tard. N'hi havia prou amb un detall que a qualsevol que no fos ell li hauria semblat irrisori. Era això: un detall. La paraula *pensament* no era gens encertada. Era massa solemne. Els fulls de la llibreta blava acabaven omplint-se d'una gran quantitat de detalls, que a primer cop d'ull no tenien cap relació els uns amb els altres i que, de tan breus com eren, haurien resultat incomprendibles per a un eventual lector.

Com més s'acumulessin a les pàgines en blanc bo i semblant-li inconnexos, més oportunitats tindria més endavant —n'estava segur— de treure'n l'entrellat. El seu caràcter en aparença fútil no l'havia de descoratjar.

Temps enrere, el seu professor de filosofia li havia confiat que les diferents etapes de la vida —infantesa, adolescència, edat madura, vellesa— corresponen també a diverses morts successives. Passava el mateix amb els esclats de records que ell intentava apuntar tan de pressa com podia: algunes imatges d'una època de la seva vida que veia desfilar a càmera ràpida abans de desaparèixer definitivament en l'oblit.

Chevreuse. Potser aquest nom n'atrauria d'altres, com un imant. En Bosmans repetia en veu baixa: «Chevreuse». ¿I si sostenia el fil que permetria recuperar una bobina sencera? Però per què Chevreuse? Hi havia la duquessa de Chevreuse, que apareixia en les *Memòries* del cardenal de Retz, que durant molt de temps havia estat un dels seus llibres de capçalera. Un diumenge de gener d'aquells anys llunyans, baixant d'un tren abarrotat que tornava de Normandia, s'havia descuidat el volum en paper bíblia i amb la coberta blanca al seient del compartiment, i sabia que no se'n consolaria mai, d'aquesta pèrdua. L'endemà al matí, s'havia arribat a l'estació de Saint-Lazare i havia vagat per la sala dels passos perduts, per la galeria de botigues, i havia acabat trobant l'oficina dels objectes perduts. L'home que atenia li va lliurar de seguida el volum de les *Memòries* del cardenal de Retz, intacte, amb el punt de llibre vermell, ben visible, al lloc on havia interromput la lectura el dia abans, al tren.

Havia sortit de l'estació enfonsant-se el llibre en

una de les butxaques de l'abric, per por de tornar-lo a perdre. Era un matí de gener assolellat. La Terra continuava girant i els transeünts caminant a pas tranquil al seu voltant —si més no era com ho recordava—. Passada l'església de la Trinité, va arribar a baix de tot del que ell anomenava «les primeres pujades». Ara tot el que havia de fer era seguir el camí habitual per pujar cap a Pigalle i Montmartre.

*

En un dels carrers del Montmartre d'aquells anys, s'havia creuat, una tarda, amb Serge Latour, el que cantava *Douce dame*. Aquesta coincidència —amb prou feines d'uns segons— havia estat un detall tan ínfim en la seva vida que en Bosmans se sorprenia que li tornés a la memòria.

Per què Serge Latour, doncs? No li havia dirigit la paraula, perquè, a part, què li hauria pogut dir? ¿Que una amiga, la Calavera, acostumava a taral·lejar la seva cançó *Douce dame*? ¿I preguntar-li si, per al títol d'aquesta cançó, s'havia inspirat en un poeta i músic de l'edat mitjana anomenat Guillaume de Machaut? Tres discos de quaranta-cinc revolucions a la casa Polydor el mateix any. Des de llavors, ignorava què se n'havia fet, de Serge Latour. Poc després d'aquella coincidència furtiva, havia sentit a dir a algú a Montmartre que Serge Latour «viatjava al Marroc, a Espanya i a Eivissa», com era corrent fer-ho en aquell

temps. I aquesta observació, entre l'enrenou de les converses, havia quedat en suspens per a l'eternitat, i encara avui, al cap de cinquanta anys, la sentia tan clara com aquell vespre, pronunciada per una veu que seguirà sent anònima per sempre més. Sí, què se'n devia haver fet, de Serge Latour? I d'aquella amiga estranya a qui anomenaven Calavera? En tenia prou de pensar en aquestes dues persones per tornar-se encara més sensible a la pols, o més aviat a l'olor, del temps.

A la sortida de Chevreuse, una desviació, a continuació una carretera estreta, flanquejada d'arbres. Uns quants quilòmetres després, l'entrada d'un poble i al cap de poc passaves pel costat d'una via de tren. Però no en circulaven gaires, de trens. Un cap a les cinc de la matinada, l'anomenat *tren de les roses*, perquè transportava aquesta varietat de flors, dels planters de la regió fins a París; l'altre tren passava puntualment a un quart de deu del vespre. La petita estació semblava abandonada. A la dreta, davant de l'estació, una avinguda costeruda que vorejava un descampat portava al carrer del Doctor-Kurzenne. Una mica més a l'esquerra, en aquest carrer, la façana de la casa.

Al vell mapa topogràfic militar, les distàncies no es corresponien amb els records que en guardava en Bosmans. En aquests records, Chevreuse no era tan lluny del carrer del Doctor-Kurzenne com al mapa. Darrere de la casa del carrer del Doctor-Kurzenne, tres jardins en espatllera. Al mur perimetral del jardí de més amunt s'obria una porta de ferro rovellat, que

donava a una clariana; més enllà s'estenien uns terrenys que pertanyien, es deia, al castell de Mauvières, a uns quilòmetres d'allà. I en Bosmans s'hi havia endinsat prou lluny, pels camins del bosc, però sense arribar mai al castell.

Si el mapa militar contradeia la seva memòria dels llocs, era sens dubte que s'havia mogut per la regió en diferents períodes de la seva vida i que el temps havia acabat escurçant les distàncies. D'altra banda, es deia que el guardabosc del castell de Mauvières havia viscut, antigament, a la casa del carrer del Doctor-Kurzenne. I vet aquí per què per a ell aquesta casa havia estat des de sempre com un post fronterer, amb el carrer del Doctor-Kurzenne que marcava els límits d'un domini, o més aviat d'un principat de boscos, d'estanys, d'arbres, de parcs, anomenat Chevreuse. Intentava reconstruir a la seva manera una mena de mapa cartogràfic militar, però amb forats, amb blancs, pobles i petits camins que ja no existien. A poc a poc els trajectes li tornaven a la memòria. Un d'ells en particular li semblava bastant exacte. Un trajecte amb cotxe, que havia tingut com a punt de partida un pis pels voltants de la porta d'Auteuil. Unes quantes persones s'hi reunien al vespre, i sovint a la nit. Els que, a primera vista, hi vivien de manera estable eren un home d'uns quaranta anys, un nen petit que devia ser el seu fill i una noia que se'n cuidava. La noia i el nen ocupaven l'habitació del fons del pis.

Al cap d'uns quinze anys, a en Bosmans li havia

semblat reconèixer aquest home, una mica envellit, sol, a través del vidre d'un restaurant Wimpy dels Camps Elisis. Havia entrat al restaurant i s'havia assegut al seu costat, com era habitual de fer als self-services. Li hauria agradat demanar-li certes explicacions, però de sobte tenia un buit a la memòria: ja no recordava com es deia. D'altra banda, corria el risc que l'allusió al pis d'Auteuil i a la gent que en Bosmans hi havia conegut feia temps posés l'home en un compromís. I del nen, què se n'havia fet? I la noia anomenada Kim? Aquell vespre, al Wimpy, li havia cridat l'atenció un detall: l'home portava un rellotge de polsera molt gros, amb tot d'esferes, de les quals en Bosmans no podia apartar els ulls. L'altre se'n va adonar i va tocar un botó del rellotge, que va provocar un timbre lleuger, pensat sens dubte com a despertador. Li va somriure, i el seu somriure, aquell rellotge i aquell timbre li van fer evocar un record d'infantesa.